

فی ۱۸ ذی الحجۃ سنہ ۳۲۶ و فی ۲۹ کانون اول سنہ ۳۲۴

جمعیت علمیہ اسلامیہ نیک ناشر افکاریدر

مدیر مسئول
محمد فطینسر محرر
فاتح مجیز درس عام لرنڈن
مصطفیٰ صبریصاحب امتیاز
فاتح مجیز درس عام لرنڈن
شہری احمد افتدی

مندرجات

سیاست شرعیہ ابن حازم فرید
ادبیات
نعت شریف طاہر المولوی
بر مصموک تقرطاندن م . نوار
عالم اسلام
متفرقہ

مدرسہ
اصلاح مدارس عمر فوزی
ادب تحریر حسن صبری
سماعت حقیقہ جدی
حق محمود کمال
ترقی خلیل ادیب

نسخہ سی ۵۰ پارہ در

امالان اجنبیہ ایچون	آبونہ اجرئی	استانبول ایچون
۱۸ فراغی	ولایات ایچون	برسنہ لاک ۷۵ غروش
۹,۵	۸۵ غروش	انی آبلنی ۴۰

درج ایدلیان اوراق اعادہ اول نماز

قارئین مژہ :

۱ کثر مقالاتہ آیات کریمہ و احادیث نبویہ دوج ایدلش بولندینی نظر اعتبارہ آلنہ رق رعایتسزلکدہ بولنلماہی
رجا اولنور .

طرزنده نظامه حق واردر .

سر لوحه الجاسیه مناسبت ولی ابتدیه ده بو کلانی
یازدم . یوقسه بن کامل پاشا طرفداری دکم . ایچنده
بولندیمز آمان سیاستمز او قدر نازکدرکه بن ، کندی
حصه مه بر مسؤلیت وجدانیه آماقی اوزره کامل پاشایی
ایستهرم دیکه ده ایستهم دیکه ده جسات ایدهم .

مصطفی صبری

سمادت حقیقه

والعصر ان الانسان لفي خسر الا الذين آمنوا
وعملوا الصالحات الخ

هر کسجه معلوم کی بدیهی بر مسنده درکه انسانلرک
خواص و فضائل دوت جهته تخری ایدلیر . انسانلرک ،
مفقودیتندن ضرر موجودیتندن منفعت کوره چی شیلردن
عبارت بولنان کالانی ده بالطبع بودوت جهتدن بری ویا
هر بری ایله مناسبه اولتی لازم کلیر .

انسان ؛ اول امرده بر جسمدر . جسمی ، فلتی ،
ابعاد مخصوصه سی واردر . بالجمله اجسامه ، بالخاصه
اجسام معدنییه مشارکت ایدر .

صکره بر جسمدرکه نشو و نما سی واردر . موقعنه
دوشن بر تخمدن وجود بولور ، بویور کوزله نیر ، فرسو-
ده ل شیر ، بوجهته نباتاته اشتراک ایدر .

دها صکره حیواناته اشتراک ایدر . کندی آرزو
واراده سیله بر بردن برره حرکت ایدر کیدر .

اک صکره انسان اولتی حیثیتله موالید ثلثه
ایچنده بر نوع مخصوصدرکه آرزو واراده سی آروجه بر
وسعت ایله تمناز اولدینی صکی دوشونجه سی ادراکی
واسعدر . حرکات طبیعیه سنه قوه فکر به سیله مداخله ایدر .
بوکون کوکلنک آرزو ابتدیی بر شینک قرق بیله صکره

اوله چغندن ملات حالی نه اوله حق ؟ دیسه . . شمدی
بو ، بونک امنالی سوزلر هبیج بر قیمت ادیبینی
حائز میدر ؟

علم کلامد ، بر بحث واردر . مقتول ، اجلیله اولور
مسئله سی اهل سنججه قبول ایدلیمشدر . یعنی اهل
زمان قتلنده اولتی اوزره تقدیر بیورلمشدر . یوقسه
شوقدر سنه یاشاهجق ایکن مثلا اون سنه اول مقتولا
وفات اتمش دکدر . اهلی سلتک نظریه سنه اعتراض :
یکی بو آدم قتل اولماسه نه اوله جقدی ؟ یاشاهجقمیدی ؟
یاشامایه جقمیدی ؟ دینله من . چونکه اعتراض مذکور ،
بو آدم قتل اولماسه یاشاردی یاخود یاشامازدی شکلده
برقیاس اسیتنایی مقدمه سی تشکیل ایدلیری حانده بوکا
(لکن المقدم حق) طرزنده بر مقدمه استثنائییه ضمیمه
قیاسی اکال قابل دکدر . زیرا قتلی مقدر اولان بر آدمک
قتل اولنماسی محال بالفیردر . ایشته بونک کی بر حیات
بولنان بر آدمک وفاتندن بحث اتمک سفسطه اولور .
چونکه اولوم ، اختیارله کنجلاکه کلیه چی جهته کامل
یاشانک ، غوائل مستعجله سیاسی من یانیشدیر . نتیجه قدر
حیاتی مقدر اولتی ممکندر .

بر آدمک ، حیاتی مقدر اولان زمانده اولمی ایه
محال اولدینی کی آرق او مدته حیاتی ، ضرورت
بشرط المحمول طریقله محقق ولایتیدر رجا ایدرم
برازده منطقی بیله لم .

صکره کامل ویا سمید پاشالرک اختیارلرینی
ایلری سورهرک شرعاً و عقلاً محترم اولان بر صفی
ایکیده برده وسیله استحقاق عد اتمک یک عیب اولیور .
جاهد یک هر کون کامل پاشانک اختیارلنی باشنه قاقور .
رجالک اختیارلنی ، اما محضاً اختیارلنی بشرک هانکی
صنی نظرند مدار نهمت وشکایت اولتی لازم کله چی
شایان تأملدر . کامل پاشانک جاهد یک طرفندن هر کون
مروض اولدینی بو سرزنشلره قارشو :

دیکن اولدی کوزینه موی سفید یارک

عظیمہ ، ہم بالغیہ مظهر اولیٰ کی شیلردر ۔ ایشہ
سعادت انسانیہ اصل انسانلرہ مخصوص کالاندہ ارانق
لازم کلیر ۔ بوسیہ مبیدرکہ کندبسنک الہ عالی ، الہ
مسمود اولسنی ایستہن ہر شخص ، ہر قوم ، ہر ملت
خصائص مذکورہ نک اکستابہ چالیشیر وسعادات
سابقہنی عادتا لاشئ عدایدر ۔

نہ جارہ کہ بوآنہ قدر مسئلہ نک تنقیحہلہ ہنوز
پروزی ایقلانہ مامش ، سعادت انسانیہ انسانق نقطہ
نظرندن اقیب اتمک ہانکی مقصد و ہانکی مبدا اعتباریلہ
اولہ جنی قرار لاشدیریلہ مامشدر ۔

بر طرفدن باقرزکہ انسانلرہ مخصوص ظن ایستدیکمز
شیلری حیوانات سائرہ ۔ بلکہ موالید نمہ باقیہدہ کورور
کھی اولورز ۔ مدار امتیاز انسانی اولان جہتک تمینندہ
مشکلات چکرز ۔ مثلاً اخلاق فاضلہدن برسی شجاعترہ
شجاعتسرموجودیت حیاتیہ محافظہ ایدیلہ من ، شجاعت
ایسہ غضب ، سودای انتقام ، تحمل شدائ ، مہالکہ
اقدام ؛ ہن عبارت کبیدرکہ بوحسیات فحول حیواناندہدہ
موجوددر ۔ فقط بوکا شجاعت دینلمیوردہ بلکہ
وحشت نامی وریلدور ۔ حیاتیہ مذکورہ قوہ عاقلہ نک
فیض تہذیبندن کچملی ، برسبب معقول و بر مصالحت
کلہیہ ربط ایدلمی ۔ بعدہ کال اعتدال ایلہ اجرا ایدلمی
کہ شجاعت دینلسن ۔

بوکون افتخار اتمک ایستدیکمز صنایع ، مدنیت ،
مناصب اصلیدہ حیواناندہ بولنہیلور ۔ نیجہ قوشلر
وار اولیلہ یووالر یابیور کہ نسج و ہندسہ سی انسانلرہ بیلہ
حیرت وریور ۔ ہیئت اجتماعیلری ، بررلرینہ قارشئ
ارتباط مخصوصلری دہ بولنیور ۔ کوز او کندنہ اولان
اور ووجہکر ، قارنجہلر ، اییک بوجکری ، بال آرلیری
مثال کافیدر ۔ حالو کہ تاریخ طبیی دہا نہ قدر صنایع
وعجائب حیوانیہ کوستریور کہ مساعی انسانیہ نک آتی
تحصیل ایدیلہ بیلہ جکی تجویز بیلہ ایدیلہ میور ۔ دیگر طرفدن
تدقیق ایدیورز ہیچ شہہ امیورز کہ انسانلق بشقہدر ۔

برمرضق اولہ بیلہ جکی دوشونور ۔ طبیعتی تنقید ،
آرزوئی تحویل ایلر ۔ ہم نوعیلہ مداولہ افکار ایدر ۔
سوز سویلر ۔ سوزیلہ فکریلہ حساسی تلقین ایدر ۔
مخالفی افتناء چالیشیر ۔

ایشہ بودرت جہتدن ہر برسی اعتباریلہ بر انسانہ
کال نسبت ایدیلہ رک مظهر تقدیر اولور ۔ منافع مقصودہ
انسانیدن عبارت اولان سعادت حقیقہ انسانیہ بوکالات
ایلہ تمین و تقدیر ایدلمک لازم کلیر ۔

انسان ؛ جادانہ ، اجسام معدنیہ بہ مشارکتی یوزندن
قوی البنیہ طویل القامہ اولسی اعتباریلہ طایغ کی آدم ،
تیور کی ہولان دیہ مدح اولنور ۔ سعادت انسانیہ بو
کھی کالہ نائلیت ایسہ طاغلر ، طاشلر ، تیورلر ، چلیکمر دہا
زیادہ مسمود طامخلیدر ۔

انسانلر نباتانہ مشارکتلری حسیلہ طراوت ولطافت
جسمیہ بیلہ حسن و آئیلہ مظهر ستایش اولور ، سلوی
بویلی ، کل بناقل ، کبراز دوداقلی دلبر دیہ ستایش اولنور ۔
بودہ برکالدر ۔ سعادت ؛ بومثلو کالندن عبارت اولورسہ
شوالدہ سرویلر ، کلر ، سنبلر والحاصل بتون ازہار
وریاجہن سعادت نامہ ایچندہ بولمنش اولور ۔

انسانلر حیوانانہ مشارکتلری نقطہ نظرندن غضب
وحدت ، شدت صوات ، کثرت اکل و شرب ، باغردہ
طاغلردہ سیر و سیاحت ، تشکیل جماعت ، کورلہک سسلر ،
اھترازی نعملرلہ اجر ای آھنک ایدوب کوکلی دیکلندہر ۔
ملک ، دیشینہ کی کورنجہ مقصد جسمی کی بتون
واراقلہ جان آمتی ، مثلاً حالات ایلہ توصیف اولنور ۔
بونلردہ بر کالدر ۔ سعادت بوکی کالانہ نائل اولق
ایسہ قوردلر ، کوپکر ، جانوارلر ، مرکب ، ماندہلر ،
آریلر ، قارنجہلر ، مارتیلر ، کوکر جیلر ، بلبلار ، قناریلر ،
قربیلر بالا پرواز سعادتدرلر ۔

بردہ انسانلرک کندیلرلرہ مخصوص کالاتی واردر کہ
اکا نائلیت مطلقا انسانلرہ مخصوص کی کورولور ۔
اخلاق فاضلہ مدنیت کاملہ ، صنایع نفیسہ ، مناصب

بنشاء علیه نفس ناطقه انسانیه که تعیین ایدہ جکی مصلحت کلیہ نہ قدر واسع نہ قدر عالی و مقدس ایسہ انسانلرک احراز ایدہ جکی کالات و بوکا نائلیدن عبارت اولان سعادت او قدر علوی اولور.

عقلک بر مصلحت کلیہ تعیین ایدہ مدیکی اذواق هر چه باد آباد مطلقاً بر ذوق مخصوص اولدیفندن دولانی سه ادندر دیو اجرا ایدلک ایستہ نیلیرسه ویا عقلی سو قیات بهیمیه مفولیتندن ناشی تعیین ایستدیکی مصلحت کلیہ سوق ایدہ مزسه مدت عمر نده بورنی قائمه مددن کال رفاه ایچنده انواع اذواق اوزرنده امرار حیات ایدن بر کیمسه ینه مسعود اوله مز .

نه چاره که عقلی ابتدا بازیجه هوس و شهوت اولوق اوزره وجود بولور . بونکله برابر محیط شخصیتنک هر درلو تاثیر اتندن متأثر اولدیفنی کی کندی کندینه ده ایلور و سنی تفصیلاتیه، حقایقیه دکل غایه مافی الیاب جواز و امکانیه بیلہ بیلیر . بنشاء علیه شهوات احکامنه تبعیتہ مجبور اولور .

بر وجهه که کویا وظیفه و خدمتی شهوات بهیمیه که تکثیر شعبانه، تسهیل استحصانه ازاله موانعه چاره ساز اولوق ایش . بوسویه کی عقولک بالطبع ذکاستندن غباقی اولادر .

نصل که بر طائی بر اوچور و مددن آناخی یووار لاق ایچون همان وینا تو بایتیو یرمک کفایت ایستدیکی حالد سماه طوغری چیقار مق ایچون التزام ایدیلن بر جوق اجتهاد دات نهایت براز هوایه قالدیر بیلکه نتیجه لیر و نصل که سمان این بر جاذبه قویه اولوش اولسه اوطاشی همان جاذبه سفلیه ارضیه که لندن آلیسوریر ایسه ایسته انسانلرده طبق بویله در .

سوق طبعی لری ایله حظوظات فضا نیه مغلوب اولدوقلری ایچون ذاتاً مطالب سافله یه، احتراصات دنیه یه، اعدادی، اک وحشی حیوانلرک حسیات بهیمیه لرینه قوشوشورلر . هله مغلوب هوا اولان فکسر لر نی ده

خواص عمومیه انسانیه اولیه بر محصله تشکیل ایدور که اجرام علویه بیلہ نظر نده بازیجه کی دونیور . انسانده نیجه اذواق عالیه وار که اکتسابنده کی مشکلات اولسه انسانلر اذواق طبعیه لر بیک کافه سنی اونلره فدا ایدرلر کالات و سعادات انسانیه ایسته بر محصله دن فخر ایدیلور . هر درلو سو قیات طبعیه بر سعادت جزیه مداری اولدیفنی کی اصل سعادت کلیه مقتضیات عقلیه دن تحصله ایدر . عقلک — فاعلی کرک روح اولسون و کرک اولسون [۱] کذا خواص عقلیه روحانیت نامی ویرلسون ، جسمانیت نامی ویرلسون مادی دینلسون ، مجرد دینلسون — هر حالده قطعی اولان موجودیتیه تکمالات نه قدر عالی ایسه کالات و سعادات بشریه اونستبده تعالی ایدر .

هر نه زمان سو قیات طبعیه، حسیات بهیمیه حکم عقلی، اراده و اختیار بشری تحت تصرف حاکمینه آیرسه انسان امین اولمیدر که سعادت بوله مز .

نصل که بر آسان خسته اولور جانی مضر برشی ایستر سوق طبعی او قدر تضییق ایدر که بهیمیه اوله حکم ظن ایلر . اگر قوه عقلیه سی حاکم فکری مدرک حقیقت ایسه او ایستدیکی شینک خسته لغنه مضر اولدیفنی بلکه او ایستد . بکی شینی یزسه دکل یرسه تله کیه دوشه جکفی بیلیر و بیلدیکله عمل ایدر سه سلامتہ ابرر عکس صورتده خراب اولور . بشون حرکات بشریه ده بویله در . بوجهتله مزیت و مبدأ کالات انسانیه هر حرکنده عقلنی حاکم قیله بیلک و هرایشنی (برایشندن مقصدنه ایسه حکم اکا کورده در) قاعده کلیه سی موجب جبر بر سبب معقول و بر مقصد مشروعه مستنداً ایشلیه بیلمکدر .

[۱] انسانلرده نفس ناطقه تعبیر اولتان بر قوه مخصوصه نک وجودی قطعیدر . بوکا روح نامیده ویرلیر . روح اطلاق اولنور بر شینک انسانلرده وجودی هم قلا و هم شرما ثابت ایسه ده حقیقت روحیه دن بیانات شرعیه سکوت ایشدر . بویاده کی اقوال علوم عقلیه و فنون فلسفیه مباحثنددر . خلاصه سی ایسه جمهور متکلمینه کوره روحک مادی و بهضه کورده مجرد اتندن اولمیدر .

نا مبدأ خلقتمده استعداد لرینه کوره اراده طریق سعادت ،
 واجتهاد طبعی بر علیه حل ایده مبیه جگرری احکام
 اساسی بی تعلیم و تبلیغ ایله ارشاده عنایت بیورمش
 واستمداد بشری داتره سنده بولندان خصوصاتی ایسه
 کندی اراده جزئی لرینی (وتواصوا بالحق وتواصوا
 بالصبر) دستور نامحنه تطبیقاً استعمال ایدرله حل و قوانین
 اساسی بی شرح و تفسیر ایلمکه امر ایلمشدر . حالوکه
 مرور زمانله انسانلرده ایشلرینه کلانی المی و زور لرینه
 کیدنی اتمق حسی باشلاش و اونوانین حقیقه مقتضیات
 شهوانیه وادیلرینه طوغری تأویل وامله ایدیله ایدیله
 اونوتلمش کتتش و بوضوئله انسانلر بر طرفدن قوانین
 حیانیته کجهت شهوانیه سنده آلاش مادیه سنده خیلی
 ترقی ایش و بوکون مأخذ تاریخ و مبنای علم اثار عتیقه
 اولان نیجه مخترعات غایه و اثار نافعه احداثنه موفق
 اولمش ایکن دیگر طرفدن فساد اخلاقه سوء عقیده
 معالب نفسانیه زیون اولدقلرندن مقاصد عالیّه انسانیّه
 ندنی ایشلر نتیجه لریده محو و ایشلر در هر زمان جهت
 اخیره حسدیه جهالت مظلمه ایچنده قالدیلرینه رحمت
 الهیه یش-وب ایچلرندن بریغمبر بعینه اراده شهراه
 حقیقت سعادت ایلمش و بویله جه دوام ایدن تربیه الهیه
 ال نهایت دین محمدی ایله نتیجه لشمشدر .

بعثت محمدی دن قیام ساعته قدر امتداد ایدوب ترقیات
 بشریه نیک ال حیرت فزائنه تجلیگاه اولمق حیثیتله ادوار
 بشریه نیک دور بهترینی تشکیل ایتدیکندن طولانی عنده
 دخی اهمیت مخصوصه سی (والصر) قسم الهیسیله
 بیان بیوریلان عصر محمدیده ایسه (الیوم اکملت لکم
 دینکم واتممت علیکم نعمتی و رضیت لکم الاسلام دینا)
 فرمان سبحانی سنده ارتقی اعلیات و تلقینات الهیه نیک ارقه سی
 آنلر قی لوازیم سعادت انسانیّه دن سی واجتهاد ایله کشف
 ایدیله میجک شیء قالدینی و بوندن صکره انسانلرک یالکزر
 اودائرّه نجات باهرده علماً و عملاً بدل ایدجگرری
 هممات اجتهادیه ایله محتاج اولدقلری احکام فرعی بی

حرقتله دکل شهواه اسارتیله صرف ایدرلر سه اسفل
 سافائنه وارلر . آزه حق بر اشارت ایله ضلالت و شقاوت
 اوچورو ملرینه یووارلاندقلری حالده غالب هواء نفسانی
 اولان عقل کاملک اجتهادات مستقله سی بونک اوکئی
 آله من .

برکیمسه ایکی کون بر ذالتخانه کیدوبورمکه ال
 بیوک رسافته آلبشیر بتون حسناتی فضائل اخلاقه سی ،
 مزیات انسانیّه بی باعمال ایدر . بیلرجه کتدیکی مکتب
 ومدرسه ده ، عمر نیجه دوام ایتدیکی محافل ایدده اخلاق
 ذمیمه نیک برندن زور واز کجر . حیاتی محو ایدده جک
 برجناسی آتی بر ذوق ایچون ارتکاب ایدر ، برغرض
 شخصیتی احرا ایله تشفی صدر اتمک ایچون اعدامنه
 سبیت ویرده ال بیوک سعاده ایصال ایدده جک بر خیری
 عالم حیاته بالجله انانی جسته بمالومات سعادت ایدیه .
 سته سبب اوله جق اولان یک قولای بر خیری تبلیگنه
 فدا ایلر . عمر نیک قسم کایدسی ، شهوات شباهیسه نیک
 فورانی زمانلرینی بالخاصه بارس بالورنده کچرن صکرده
 اخلاق معلی کسین محرر لک سوبه اخلاقه سته باقیه اولدینی
 کور بولور .

ایسته عقلت بر طرفندن قصور احاطه سی دیگر
 طرفدن مغلوب هوا اولمش جهتیه انسانلر سعادت
 حقیقه لری اسبابی ایشلر نیک مقاصد حسنه سی تمامیه
 بیله مدنکری کئی بیلکریلده عمل ایدده مدنکندن دائماً
 (ان الانسان لفی خسر) سر بنه مظهر اولوب سفلیات
 اوچورو ملرینه یووارلایرلر . علویانندن بر قدمه بر ارتقا
 ایچون یک چوق اجتهاده تمام تعالی ایچون درسمان این
 بر جاذبه محتاج اولورلر .
 بوجاذبه سماویه ایسه دین و اکا سائق اولان هدایت
 رب العالمیندر .

(ورحمی وسعت کل شیء) بیان ربانیسیله اظهار
 صفات جمال ایدن جناب رحمن رحیم بخش ایددیکی نور
 عقله ایله قابل خطاب اوله رق خلق بیوردینی قوللرینه

بقانون اساسی الهیه و انک شرح وتفصیل مباحثه سنده
اولان احادیث رسانیناهی به توفیقاً حل ایتلری لازم که چکی
(فاعتبروا باولی الالباب) (وما یتکم الرسول فخذوه
وما نهاکم عنه فانتهوا) کبی آیات جلیله ده بیان بیورلمش
و بوجاذه مقدسه نک وجودنی تقدیر ایدرک بالذات نورنبوته
عرض انقباد ایدرلر حقیقهٔ اوج کالات انسانییه به اصل
اولملر ایدی .

« انما ستكون بمدی اثره و امور تنکرونها الخ »
حدیث صحیحخنده اخبار بیورلدینی و جمله توالی قرون
و اعصار ایل علم و فنون و سائر صنایع و شؤونه واقع
اولان صفایح مختلفه ده کی ترقیاته رغمّاً تکثر حادثات
و تشقت مناسبات و تزاید اختلاط یوزندن طبیعت انسانییه
ده کی حسن تقلید و میل الایش الجا آتیله سو قیات
بهیمیه و حساسیات شهوانیه و هر نقطه ده هوا و هوس
نفسانی غلبه ایدوب صفوت وجدانیه ، اخلاق انسانییه
و هن و فساد طاری اولمه باشلامشدر .

مثلاً ملیونرلری کوردی که قولای قولای ثروت
و سامان صاحبی اولوق سـوداسنه دوشن بر فکر سرقت
طولاندر بریحاقی ساخته کارلوق رشوت و سائر کبی
دنائتلری و هر چه باد آباد اذواق طبیعیه دن - آدم سنده
کون بو کون دیه - استفاده ایتک ایسته ین بر فکر زنا ،
لواطه ، اسراف ، سفاهت استعمال مسکرات و مکیفات
الزّام ملاعب و ملاهی کبی خباتلری و هر نه اولورسه
اولسون تقرر شخصیتنی اقامه ایتک ایسته ین بر فکر ،
قتل نفس ، بخی و تسلط ، ظلم و استبداد تجاوز حقوق
کبی جنایاتی مخافه الله ، محافظه حق و حقیقت ، ادامهٔ
ناموس و عفت ، اجرای لازمهٔ ، معدلّات مراعاة ایجابات
مساوات ، ایزای شعائر انسانیت ، اکتساب نم آخرت
مثلاً مقاصد سعادهٔ ترجیح و ایدمه مدیکی حالدّه ناولی
و توفیقّه قیام صورتیله احکام عالییه تعدی و تغلب ایتکده
بولنمشدر .

احکام سبحانییه نک قوانین اجتماعیّه بشریه ده وضع

بیورلدینی اساس متینک سعادت حیوانیه نقطهٔ نظرندن
بخش ایتدیکی منافع مشهوده بالاستحسان بتون دنیاده
مظهر حسن قبول اولدینی حالدّه اصل سعادت انسانییه
عائد اولان حکم بالغه تشهی و سفاهات بشریه نک توسعه
سد چکدیکندن طولانی آرقه یه آتلمغه باشلانیه رق
منکرات امور بطناً بعد بطن تکثر ایش و دین مبین
اسلام حقیقت محض اولدینفسدن دولانی اقطار مالک
هر طرفنده صور مختلفه ده انتشار ایتکده بولنمش ایکن
ینه کندی عیطی ایچنده شریعت خرای محمدیه (لؤمن
ببعض و نکفر ببعض) مؤداسنه مظهر ایدلک ایسته نیلمش
و ایسته نیلمکده بولنمشدر . اعصار مدیده دن بری اسلامه
عارض اولان انحطاطک باشلوجه اسبابی بر طرفدن امور
دینیه ده استیلای جهالت دیگر جهتن شریعت مطهریه
توفیق حرکتده عطالت یوزندن حاصل اولان شقاوت
حسبیلّه منکرات امورک بدأ ازله سنه مأمور اولان
حکومت ، لساناً بیانه مأمور علماً قلباً نفرت و بغضه
مأمور عوامدن هر بری عهده لرینه ترتب ایدن واجبات
شرعی دن استکفاف ایتلری اولمشدر بو یوزدن اصول
و فروعده عدم اتحاد ایل اختلاف ، لبدین اولان علم ندیددن
اعراض سیاست شرعییه عدم التفات ، مدار عمران
اولان علوم و فنون دنیویه به معادات طرق تعلیم و تعلمده
اشکالات متنوعه ، آفاق عالم دن غرض بصر کبی نتیجه
اسباب مضره تولد ایلمش و بوسـورتله (واقفوا فتنهٔ
لا تعصین الذین ظلمو انکم خاصه) امر الهیسنک بیان
بیورلدینی تهلکه اوزرمزدن اکسک اولماشدر .

بو کون بز اول امرده (ای مؤمنلر کندیکز
کلکیز نفسکیزی معاصیدن حفظ ایدیکز که دائرهٔ
هدایتده اولورسه کز کوتولر سزه مضرت ابراث ایدمه دن)
مأئنده کی (یا ایها الذین امنوا علیکم افسکم لایضرم
من ضل اذا اهتدیتم) امر الهیسنه توفیق حرکت
ایتدیکجه چاره خلاصه یز یوقدر . بتیون عالم انسانی
کندمزدن خوشنود و جناب حق افعالمزدن راضی ایدمه جک

قاعدہ منجہ بنی اول باول نفسندہ تطبیق ایتزہ افرادن
مرکب اولان جمعیت ایچندہ نور عدالت تجلی ایدہ من .
زیرا افراد عادلہ دن تشکل ایدن برجعت عادلہ ، افراد
ظالمہ دن ترک ایدن برجعت دہ ظالم اولور .

جمعیتی اداره ایدن حکومت ، عدل وظلم مسئلہ لرندہ
افرادک مسلک نہ تابعدر . « کاتکونوا یولی علیکم » .

مدنیت فاضلہ ، انحق (مخافۃ اللہ) ایلہ تأسس ایدہ
بیلیر . نظام عالم (مخافۃ اللہ) ایلہ قائمدر . حقدن قورقان ،
حق صیانت ایدر . حق صیانت ایدلجکہ خاق ، امنیت
کاملہ و سعادت حقیقیہ یہ نائل اولور . مدنیتدن منتظر
اولان قائدہ اصلیدہ بودر .

افراد (مخافۃ اللہ) ایلہ تصور فکر وقلب ایتزدہ
- منافع خبیثہ ساقطہ سیلہ - ابطال حق ایلرہ قوہ
حاکمہ دن دہ عین معاملہ بنی کورر .

« نیک و بدی صائہ کہ بندن کلیر »

« هر نه کلیر سه سکا سندن کلیر »

مدنیت فاضلہ ک آس الاساسی اولان (امر بالمعروف ،
نهی عن المنکر) فریضہ سنی ایفادہ مساهلہ ایدن شخص
- حد ذاتہ اخباردن معدود اولسدہ عنداللہ مستو -
لیتدن تخلیص نفس ایدہ من ، ادای فریضہ دن حذر ،
خوف ضرر ملاحظہ سنہ مبتنی ایسہ بوملاحظہ فضیحتہ
بولنائلر ، نفسانی دها بیوک خطرہ القا ایدرلر .

هر مسلم تسلیم ایدرکہ عادلہ اک بیوک نعمت ، مسلما
نلقدر ، « مسلمانلق دہ حق یولندہ قهرمانلقدر » مسلما
نلقدرہ خوف وحذر ، قهرمانلقدرہ اندیشہ خطر یوقدر .
حقدن قورقان ، خلقدن قورقاز . حدودالہی محافظہ
جانسبارانہ ابراز شجاعت ایدلرہ سہ کولکلردہ جیبار -
حاصل ، غیرت دینیہ رائل اولور .

صیانت حقدہ سعایت خلقدن خوف ایدرلر
(مخافۃ اللہ) دن تساعد آیش اولورکہ بحال هولنک
(خسرالدنیا والاخرہ) یہ منجر اولور ، خطرک درجہ

اک برنجی سبب هر بریزک نایاب قوبدیقمزی اکلامقدر .
(حاسبوا انفسکم قبل ان تحاسبوا) سری بودر .

حضرت همرالفاروق رضی اللہ عنہ افندمرک (ایہاالناس
ارفعوا رؤسکم واتجرو افقد وضح الطريق ولا تکونوا
عبالا علی الناس) کلام عالیرلہ تبلیغ بیوردقاری نصیحت
عالیہ نک بوکون اک زیادہ زمان تعطیلیقیدر . یعنی
ای ناس باشکزی قالدیریکز کندیکزی فتر ومذلتدن
چقاربیکز تجارت ایدیکز یوللر آجلدی انسانرہ یوک
اولمایکز .

اوت یول آجیلدی دیورز . بوندہ شبہ ایدہ جک
کیسه من قالدی . حرز هر دلر حرکات مشروعیہ
مأذوز فقسط کیدہ جکمن یولده مقتداہلر من مبعوثان
کرامت اوله جق . انلر شوکونلردہ بعض ارباب سفاهتک
ارزوایتدکلری کھی شقاوت وشہوائہ کل مقصد اقصابی
سعادت وعدائتہ ایصال ایدہ جک طریق مستقیمہ سلوک
ایدرلر و بوکون (وامرهم شوروی بنہم) نظام مجیدی
نصل تطبیق ایدبورلرہ انک ماقبل ومابعدنہ کی احکام
جالیلہ ندہ عین تسلیمیتلہ تطبیق ایلرلرہ ملکتمہ ملتزم
دولتمز اقوام مسعودنک قرۃ العینی اوله جقندہ شبہ یوقدر .

کوچوک حمدی

— حق —

مدنیت فاضلہ ، محافظہ حقدن عبارتدرکہ حق ،
هانکی خاق آرہ سندہ تعرضدن مصون قالیرہ اوخلق ،
مدنیت فاضلہ نک مرتبہ قصوائہ اعتلا ایدر .
حقدن عدول ایدن اولآ حقوق شخصیتہ سنی ، ثانیاً
حقوق جمعیتی ضایع ایدر . چونکہ آخرک حقی قبول
ایتمہ بن بر شخص ، کندی حقی دہ آخرہ قبول ایتدیرہ من .
حکم طرفندن عدم قبولی بالطبع معاداتی ، معادات
ایسہ تفرقہ بنی انتاج ایدہ جکندن حقوق جمعیت بوصورتہ
اضاعہ ایدلش ارلور .

عدالت کہ هر شیدہ حق قبول ایتمکدر ، هر فرد بو